

ренції і підприємництва; 10) включення в міжнародні інститути інноваційної інфраструктури і міжнародні простори, що забезпечують вільний рух знань і фахівців.

Таким чином, на сучасному етапі збільшується масштаб і темпи глобальних технологічних зрушень, які впливають на національну економіку. Країнам необхідно адаптуватися до нових умов технологічного розвитку, відповідаючи на глобальні виклики. Саме тому необхідно постійно підвищувати ефективність низки нових напрямів державної інноваційної політики. Пріоритет необхідно приділяти її міжнародному аспекту. У перспективних дослідженнях передбачається розробити методику оцінки ефективності державної інноваційної політики з урахуванням глобальних технологічних змін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bergeron A. Les besoins en science et technologie / A. Bergeron // *Futuribles*. – 2009. – № 350. – P. 27–44.
2. Marx L. Technology: The emergence of hazardous concept / L. Marx // *Technology a culture*. Baltimore. – 2010. – Vol. 51, № 3. – P. 561–578.
3. Aunger R. Types of technology / R. Aunger // *Technology forecasting & social change*. – 2010. – № 77. – P. 762–782.
4. Федулова Л. Технологічний розвиток економіки / Л. Федулова // *Економіка України*. – 2006. – № 5. – С. 4–10.
5. Ерошкин А. Механизмы государственной поддержки инноваций: зарубежный опыт / А. Ерошкин // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2011. – № 10. – С. 21–29.
6. Лазутін Г. І. Форми, методи та інструменти реалізації інноваційної політики / Г. І. Лазутін // *Актуальні проблеми економіки*. – 2003. – № 6. – С. 50–57.
7. Паньков В. Глобализация экономики: quails es et quo vadis? / В. Паньков // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2011. – № 11. – С. 16–24.
8. Batteau A. W. Technological peripheralization [Electronic resource] / A. W. Batteau // *Science, technology & human values*, OnlineFirst. – 2009. – Mode of access : <http://sth.sagepub.com/journalsPermissions.nav>. – Titla from display.

УДК 334.732.2:33(477)

ПРО ЗМІНУ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ КРЕДИТНОЇ КООПЕРАЦІЇ ТА ЇЇ МОЖЛИВИЙ ВПЛИВ НА КРЕДИТНО-КООПЕРАТИВНИЙ СЕКТОР НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

В. В. Гончаренко, доктор економічних наук

Кредитна кооперація посідає чільне місце у національному господарстві багатьох країн світу. Проте в Україні її розвитку приділялось недостатньо уваги з боку держави. Тому проблеми, пов'язані із початком світової фінансово-економічної кризи боляче вдарили по цьому сектору національної економіки. З метою вирішення цих проблем колишньою Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України (тепер – Нацфінпослуг) було розроблено і оприлюднено для публічного обговорення проект нової редакції Кон-

цепції розвитку системи кредитної кооперації, який має неоднозначні оцінки серед фахівців.

Проте слід зауважити, що названа проблема, незважаючи на свою актуальність, не відображено у працях вітчизняних економістів. Тому є потреба її ґрунтовно вивчити для розробки відповідних пропозицій. Саме ця обставина й обумовила мету даної статті.

Метою статті є аналіз положень як діючої Концепції розвитку системи кредитної кооперації, так і оприлюдненої для обговорення її нової редакції, виявлення їх позитивних сто-

рін, недоліків і можливих наслідків для кредитно-кооперативного сектора національної економіки. Такий аналіз є досить актуальним для прийняття остаточного варіанту названої Концепції.

Нова редакція Концепції розвитку системи кредитної кооперації була розроблена і оприлюднена Держфінпослуг ще у 2010 р. [1]. Однак, після критичних зауважень з боку двох найбільших асоціацій кредитних спілок України – Всеукраїнської асоціації кредитних спілок (ВАКС) та Національної асоціації кредитних спілок (НАКСУ) – вона була дорацьована і 11.07.2011 р. знову винесена на публічне обговорення [2]. Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо врегулювання проблемних питань кредитної кооперації» від 22 червня 2011 р. № 580-р. [3] змінена Концепція мала бути внесена на розгляд Кабінету Міністрів України у 4 кварталі 2011 р. Нова Концепція, на думку розробників, мала визначити оновлені стратегічні напрями державної політики у сфері кредитної кооперації, які були б спрямовані на побудову ефективної системи регулювання та нагляду за діяльністю кредит-

них спілок. Запровадження змін до законодавства за напрямами, передбаченими оновленою Концепцією, мало б захистити інтереси членів кредитних спілок, усунути будь-які можливі зловживання з боку керівників кредитних спілок і забезпечити їх платоспроможність і фінансову стійкість.

Слід відзначити, що нова редакція Концепції розвитку системи кредитної кооперації у багатьох важливих моментах суттєво і концептуально відрізняється від попередньої (яка на даний момент ще є чинною), що була схвалена розпорядженням Кабінету міністрів України від 7 червня 2006 р. № 321-р. [4]. Необхідність прийняття Концепції розвитку системи кредитної кооперації України у 2006 р. була спричинена негативними факторами та тенденціями, що вже на той час почали проявлятися у національному кредитно-кооперативному русі та стримували процес формування ефективного кредитно-кооперативного сектора національної економіки. Наскільки вдалось усунути ці негативні моменти після прийняття Концепції у 2006 р. і до розробки нової її редакції свідчить табл. 1.

Таблиця 1

Негативні фактори та тенденції розвитку кредитних спілок, що проявились до 2006 р. і їх усунення на момент розробки нової редакції Концепції (2011 р.)

№ п/п	Негативні фактори та тенденції розвитку кредитних спілок, відзначені в Концепції 2006 р.	Усунення станом на 1.01.2011 р.	Коментар
1	Недосконалість законодавства, що регулює діяльність суб'єктів системи кредитної кооперації, зокрема значна обмеженість можливостей кредитних спілок у наданні фінансових послуг їх членам і юридичним особам	Частково	Прийнято в першому читанні (17.12.2008) проект закону 2256 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань діяльності системи кредитної кооперації»
2	Лише у частини кредитних спілок рівень капіталізації відповідає необхідному для виконання зобов'язань перед їх членами	Ні	Чіткого механізму формування резервного механізму встановлено
3	Недостатня поінформованість населення про діяльність кредитних спілок	Частково	Встановлена обов'язковість спілкам мати веб-сайти
4	Відсутність у кредитних спілок можливостей для доступу суб'єктів малого підприємництва та фермерських господарств до дешевих і довгострокових фінансових ресурсів, а також до мікrokредитування; інфраструктури, необхідної для забезпечення ефективного функціонування системи кредитної кооперації, оперативного надання фінансової підтримки кредитним спілкам у разі різкого погіршення їх фінансового стану, впровадження сучасних управлінських та інформаційних технологій; ефективного механізму захисту прав членів кредитних спілок, у тому числі системи гарантування їх вкладів	Ні	Джерел і механізмів залучення дешевих і довгострокових фінансових ресурсів для КС, антикризових механізмів моніторингу фінансового стану, стабілізаційних механізмів і фондів, джерел рефінансування та механізмів гарантування вкладів членів не було створено

Продовж. табл. 1

№ п/п	Негативні фактори та тенденції розвитку кредитних спілок, відзначені в Концепції 2006 р.	Усунення станом на 1.01.2011 р.	Коментар
5	Концептуальна невизначеність на тривалу перспективу	Частково	Передбачено формування 3-рівневої саморегульованої системи, але вона не була впроваджена
6	Неадаптованість законодавства України, що регулює ринок кооперативного кредитування, до законодавства Європейського Союзу	Ні	Нічого не зроблено для створення європейської моделі кооперативних банків
7	Збільшення концентрації ринку кооперативного кредитування	Ні	Не було обмежено розвиток псевдоспілок із всеукраїнським статусом
8	Наявність у кредитному портфелі кредитних спілок переважної кількості короткострокових кредитів, пов'язаних, як правило, з придбанням товарів тривалого вжитку	Ні	Не були запроваджені механізми диверсифікації активів кредитних спілок для зниження ризиків
9	Високі відсоткові ставки за кредитами та порівняно незначні строки кредитування, що істотно обмежує можливість активної роботи кредитних спілок на ринку іпотечного кредитування суб'єктів малого підприємництва та фермерських господарств	Ні	Не запроваджено механізм залучення фінансових ресурсів для кредитних спілок через створення кооперативних банків
10	Функціонування на ринку кооперативного кредитування значної кількості кредитних спілок, що не дотримуються у своїй діяльності основоположних принципів міжнародного кооперативного руху та вимог щодо захисту прав їх членів	Частково	Запроваджено диференціацію кредитних спілок, однак псевдоспілки (особливо із всеукраїнським статусом) встигли ошукати своїх вкладників
11	Низький рівень професійної діяльності та технічної оснащеності переважної більшості кредитних спілок	Частково	Обов'язкове підвищення кваліфікації фахівців КС має формальний характер
12	Нестійкий фінансовий стан частини кредитних спілок, відсутність дієвого механізму підтримання фінансової стабільності кредитних спілок і гарантування вкладів їх членів, зокрема на засадах саморегулювання	Ні	Відсутня державна чи саморегульована система ефективного моніторингу фінансового стану КС і механізми антикризового управління

Концепція розвитку системи кредитної кооперації (2006 р.) була розроблена Держфінпослуг із залученням фахівців ВАКС та НАКСУ, у якій було враховано світовий досвід побудови подібних кооперативних систем [5] та містила ряд принципово важливих положень для майбутнього ефективного розвитку кредитно-кооперативного сектора національної економіки.

По-перше, була чітко сформульована мета подальшого розвитку національної системи кредитної кооперації – розроблення та запровадження ефективного ринкового механізму фінансування населення, передусім у сільській місцевості, зокрема суб'єктів малого підприємництва та фермерських господарств, забезпечення надійної роботи фінансових установ, максимально наближених до споживачів фінансових послуг, створення умов для довгострокового кредитування із застосуванням сучасних фінансових інструментів і ринкової інфраструктури, що дають змогу поступово знизити вартість кредитів. При цьому під-

креслювалось, що діяльність установ системи кредитної кооперації повинна спрямовуватися на захист інтересів своїх членів і базуватися на принципах міжнародного кооперативного руху, схвалених Міжнародним кооперативним альянсом [6]. Таким чином, Концепція заклала надійні підвалини інтеграції української кредитно-кооперативної системи до європейського та міжнародного кооперативного руху.

По-друге, Концепція чітко визначала структуру національної системи кредитної кооперації, яка мала включати такі елементи:

- кредитні спілки, що безпосередньо надають фінансові послуги своїм членам;
- інфраструктура, яка забезпечує належний рівень фінансової, системної та організаційної інтеграції кредитних спілок;
- сервісна інфраструктура, об'єкти якої перебувають у власності кредитних спілок або під їх контролем і забезпечують надання відповідних послуг.

Під час розробки Концепції були враховані окремі пропозиції наукових консультантів проекту «Розширення доступу до ринків фінансових послуг», який було реалізовано Міністерством фінансів України за підтримки Світового банку [7] щодо доцільності формування в Україні класичної 3-рівневої структури національної системи кредитної кооперації. В результаті Концепція передбачає побудову в Україні наступної структури системи кредитної кооперації.

Перший рівень – кредитні спілки, що безпосередньо надають фінансові послуги споживачам – своїм членам. При цьому мали бути створені належні законодавчі й інституціональні умови для здійснення ефективного кредитування, передусім у сільській місцевості та малих містах, у тому числі іпотечного кредитування і кредитування суб'єктів малого підприємництва та фермерських господарств, надання послуг у здійсненні розрахунків для своїх членів. З цією метою планувалось надання права набуття членства в кредитній спілці суб'єктам малого підприємництва та фермерським господарствам з установами асоційованого членства, що дає можливість отримувати послуги кредитної спілки, але не дає права на участь у її управлінні; доповнення переліку видів фінансових послуг, які кредитні спілки можуть надавати своїм членам, зокрема з оплати за їх дорученням товарів (робіт, послуг) і факторингу; надання кредитним спілкам права придбавати державні й іпотечні цінні папери, перелік яких встановлює Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг, а також здійснювати прийом вкладів від членів кредитних спілок і видачу їм кредитів в іноземній валюті.

Другий рівень – регіональні (міжрегіональні) кооперативні банки та об'єднані кредитні спілки, що мали забезпечити для кредитних спілок можливість доступу до необхідних фінансових ресурсів як за рахунок їх перерозподілу у межах системи кредитної кооперації, так і залучення відповідних ресурсів із зовнішніх джерел. Через кооперативні банки планувалось здійснювати рефінансування, диверсифікацію ризиків, доступ до міжбанківської системи розрахунків, забезпечення

переказу коштів у межах платіжних систем. При цьому передбачалось визначити на законодавчому рівні можливість заснування кредитними спілками регіональних і міжрегіональних кооперативних банків, а також надати спілкам право створювати об'єднані кредитні спілки лише на базі членства в асоціаціях кредитних спілок. Слід відзначити, що Концепція містить й досить дискусійну норму, згідно з якою засновниками кооперативних банків, які утворюються за участю кредитних спілок та об'єднаних кредитних спілок, можуть бути тільки кредитні спілки.

Третій рівень – центральні кооперативні банки та/або об'єднані кредитні спілки, які створюються установами другого рівня, обслуговують їх потреби та завершують формування цілісної кредитно-кооперативної системи на національному рівні.

Крім цього, з метою захисту кредитних спілок від ризиків недостатньої ліквідності, низької платоспроможності або неналежного фінансового стану передбачалось створення єдиної загальнонаціональної системи стабілізації і фінансового оздоровлення кредитних спілок, а також системи гарантування вкладів членів кредитних спілок. Участь у системі гарантування вкладів членів для кредитних спілок, які здійснюють залучення таких вкладів, мала стати обов'язковою.

Нова роль у Концепції відводилась асоціаціям кредитних спілок, діяльність яких мала сприяти розробленню та запровадженню єдиних правил поведінки на ринку кооперативного кредитування, професійних і технологічних стандартів діяльності кредитних спілок. З метою захисту прав членів кредитних спілок на базі асоціацій кредитних спілок могли б утворюватися третейські суди, які розглядали б спори між кредитними спілками та їх членами. У законодавстві мала бути передбачена можливість членства кредитних спілок у всеукраїнських асоціаціях як безпосередньо, так і через членство в місцевих асоціаціях, що входили б до складу таких асоціацій. Одним із пріоритетних напрямів розвитку організаційної інтеграції кредитно-кооперативного руху мало б стати формування єдиної саморегулювальної організації кредитних спілок у формі

всеукраїнської асоціації, якій могли бути делеговані відповідні повноваження з боку Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг.

Крім цього, в національній кооперативно-кредитній системі мали б бути створені різноманітні установи сервісної інфраструктури, які б надавали послуги кредитним спілкам і об'єднаним кредитним спілкам, а також кооперативним банкам у сфері навчання, інформаційно-консультаційного забезпечення, інформаційних технологій, організації обігу кредитних історій позичальників, мінімізації фінансових ризиків, аудиту тощо.

Такими є основні положення чинної на сьогодні Концепції розвитку системи кредитної кооперації, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України ще 2006 р., на основі якої був розроблений і прийнятий у першому читанні проект закону № 2256 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань діяльності системи кредитної кооперації» [8].

На жаль, жодних принципів і системних питань Концепції з того часу так і не було реалізовано, а створення повноцінного кредитно-кооперативного сектора національної економіки не потрапило до урядових пріоритетів. Тому світова фінансово-економічна криза 2008 р. досить сильно вдарила по українських кредитних спілках, особливо по тих із них, які в своїй діяльності не дотримувались міжнародних кооперативних принципів, застосовували непрозорі схеми роботи та фактично були псевдокооперативними організаціями.

З початком кризи проявились усі проблеми та недоліки існуючої в Україні системи кредитної кооперації. Псевдоспілки, які, як правило, діяли із всеукраїнським статусом і мали розгалужену мережу філій у багатьох областях, не повернули кошти тисячам своїх членів-вкладників, що викликало значний суспільний резонанс і кинуло тінь на весь національний кредитно-кооперативний рух. Цей процес досить детально описав О. Кривенко у своїх ґрунтовних журналістських розслідуваннях з даної проблематики [9].

На створеному псевдоспілками та «розкрученому» регіональними й національними ЗМІ негативному інформаційному фоні

щодо діяльності кредитних спілок гостро постало питання необхідності реформування кредитно-кооперативного сектора національної економіки. У цьому були зацікавлені як державні органи, так і справжні кредитні спілки.

Тому після призначення у березні 2010 р. В. Волги новим головою Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг, одним із його перших рішень про врегулювання проблемної ситуації із кредитними спілками стала термінова підготовка змін до існуючої Концепції розвитку системи кредитної кооперації. При цьому слід зазначити, що нова команда Держфінпослуг проігнорувала той факт, що жодне із важливих системних положень прийнятої у 2006 р. Концепції не було реалізовано при попередньому уряді, а саме вони могли б швидко і кардинально змінити ситуацію у цьому секторі. Натомість зусилля були спрямовані на термінову зміну самої Концепції (незважаючи на визнання Держфінпослуг того факту, що кризові явища найбільшою мірою спостерігались у «великих» кредитних спілках з обсягом активів понад 100 млн грн та/або які мали всеукраїнську ознаку членства). Через це нова редакція Концепції вже 26.04.2010 р. була розроблена й оприлюднена на офіційному сайті Держфінпослуг [10].

Слід відзначити, що нову редакцію Концепції готували фахівці Держфінпослуг кулуарно, практично без залучення до цієї роботи асоціацій кредитних спілок і експертів-науковців. Такий підхід суперечив схваленій Кабінетом Міністрів України і діючій на той момент Концепції розвитку системи кредитної кооперації, в якій зазначено, що «державна політика у сфері розвитку системи кредитної кооперації проводиться за участю асоціацій кредитних спілок, саморегулювальної організації та наукових установ» [11].

Автори нової редакції Концепції від 26.04.2010 р. без належного обґрунтування та науково-експертних висновків вирішили на власний розсуд внести досить суттєві зміни до Концепції, на основі яких у подальшому планувалось розробити нову редакцію Закону України «Про кредитні спілки». Найбільш дискусійні пропозиції змін до Концепції з боку Держфінпослуг наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Найбільш дискусійні пропозиції Держфінпослуг щодо змін до Концепції розвитку системи кредитної кооперації (в редакції від 26.04.2010 р.)

Пропонована зміна до Концепції	Коментар
1. Система кредитної кооперації має бути дворівневою... До другого рівня належать об'єднані кредитні спілки та спеціалізована установа другого рівня або центральний кооперативний банк	Не зрозуміло, другий рівень це регіональний чи національний, як діятимуть на одному рівні ОКСи та спеціалізована установа, на якій правовій базі вона буде створена, відкидається можливість створення регіональних кооперативних банків
2. Кредитні спілки мають право надавати фінансові послуги як фізичним особам – членам кредитної спілки, так і іншим фізичним особам (клієнтам)	Вводиться поняття «клієнт КС», що суперечить природі спілок і міжнародній практиці, призводить до втрати неприбуткового статусу. Виключено розширений прийнятою Концепцією перелік можливих послуг КС і нових груп членів
3. Посилення касової дисципліни кредитних спілок та переходом переважно на безготівкову форму обслуговування своїх членів і клієнтів	Це не тільки суттєво збільшить операційні витрати, а й позбавить кредитні спілки автономності та перспектив розвитку, змусивши їх працювати лише через комерційні банки, з якими КС конкурують на ринку
4. Посилення відповідальності членів органів управління кредитних спілок і безпосередньо членів кредитних спілок за результати діяльності кредитних спілок	Не зрозуміло, яким чином буде проявлятися посилення відповідальності безпосередньо членів КС за результати роботи спілки
5. Встановлення максимальної кількості членів однієї кредитної спілки	Не зрозуміло, чому, як і на яких підставах буде визначатись обмеження кількості членів
6. Встановлення повної відповідальності членів кредитної спілки за результати її діяльності	У разі введення повної відповідальності, членство у кредитній спілці стане досить ризиковим для фізичних осіб
7. Аудитор (аудиторська фірма) повинна оприлюднити результати проведеної аудиторської перевірки на загальних зборах кредитної спілки та проконтролювати усунення встановлених недоліків	Не зрозуміло, про які недоліки йдеться, якщо аудитор лише підтверджує річну звітність. Абсурдною є спроба зобов'язати незалежного аудитора «проконтролювати усунення встановлених недоліків»
8. Загальні збори членів кредитної спілки вважаються правомочними, якщо на них присутні особисто більше половини вкладників кредитної спілки	Участь у загальних зборах – це право, а не обов'язок членів. Вказана норма призведе до значних необґрунтованих витрат спілки та неможливості проведення зборів
9. Зобов'язати кредитні спілки надсилати повідомлення про скликання загальних зборів їх вкладникам виключно рекомендованими листами	Вказана норма призведе до значних необґрунтованих витрат спілки. Вона дискримінує іншу частину членів спілки – позичальників
10. Встановити на законодавчому рівні можливість Держфінпослуг призначати примусовий аудит за рахунок кредитних спілок	Не зрозуміло, у яких випадках і з якою метою може бути призначено примусовий аудит і чому це має відбуватись за рахунок спілки. Також це створення умов для корупційних дій

Запропоновані новою командою Держфінпослуг зміни до Концепції розвитку системи кредитної кооперації свідчили про недостатнє розуміння з боку фахівців державного регулятора кооперативної природи кредитних спілок, їх соціально-економічної місії, міжнародних кооперативних принципів та практики світового кредитно-кооперативного руху. Такий підхід став загрозою не тільки для розвитку кредитних спілок, а і їх подальшого існування в Україні. Виник реальний ризик ліквідації в короткостроковій перспективі цілого сектора національної економіки.

У зв'язку з цим, кредитні спілки та їх асоціації виступили з різкою критикою позиції Держфінпослуг і своїми зауваженнями до запропонованих змін Концепції розвитку системи кредитної кооперації [12]. Негативна реакція ринку [13] спонукала розробників нової редакції Концепції до її вдосконалення. Оновлена редакція Концепції була оприлюднена на офіційному сайті Держфінпослуг 11.07.2011 р. [14].

Слід відзначити, що нові зміни до Концепції переважно носили косметичний характер, а не будувались на основі отриманих від кредитних спілок зауважень, про що свідчить табл. 3

Таблиця 3

**Порівняльна таблиця найбільш дискусійних пропозицій Держфінпослуг
у проектах різних редакцій змін до Концепції розвитку системи кредитної кооперації**

Редакція змін до Концепції від 26.04.2010р.	Редакція змін до Концепції від 11.07.2011р.
1. Система кредитної кооперації має бути дворівневою... До другого рівня належать об'єднані кредитні спілки та спеціалізована установа другого рівня або центральний кооперативний банк	Одним із засобів розв'язання проблеми розвитку системи кредитної кооперації є створення дворівневої системи... До другого рівня системи кредитної кооперації належать об'єднані кредитні спілки та спеціалізована установа другого рівня...
2. Кредитні спілки мають право надавати фінансові послуги як фізичним особам – членам кредитної спілки, так і іншим фізичним особам (клієнтам)	Кредитні спілки мають право надавати фінансові послуги членам кредитної спілки – фізичним особам, а також від імені членів кредитної спілки фермерським господарствам і приватним підприємствам, які знаходяться у їх власності
3. Посилення касової дисципліни кредитних спілок та переходом переважно на безготівкову форму обслуговування своїх членів і клієнтів	Посилення касової дисципліни кредитних спілок, встановлення лімітів каси за погодженням з Уповноваженим органом
4. Посилення відповідальності членів органів управління кредитних спілок та безпосередньо членів кредитних спілок за результати діяльності кредитних спілок	Без змін
5. Встановлення максимальної кількості членів однієї кредитної спілки	Без змін
6. Встановлення повної відповідальності членів кредитної спілки за результати її діяльності	Встановлення додаткової відповідальності членів кредитної спілки за результати її діяльності
7. Аудитор (аудиторська фірма) повинна оприлюднити результати проведеної аудиторської перевірки на загальних зборах кредитної спілки та проконтролювати усунення встановлених недоліків	Без змін
8. Загальні збори членів кредитної спілки вважаються правомочними, якщо на них присутні особисто більше половини вкладників кредитної спілки	Без змін
9. Зобов'язати кредитні спілки надсилати повідомлення про скликання загальних зборів їх вкладникам виключно рекомендованими листами	Виключено
10. Встановити на законодавчому рівні можливість Держфінпослуг призначати примусовий аудит за рахунок кредитних спілок	Встановити на законодавчому рівні можливість Уповноваженого органу призначати обов'язковий аудит за рахунок кредитних спілок
11. Забезпечити належний рівень капіталізації кредитних спілок за рахунок складових, режим функціонування яких сприяє досягненню мети реальної капіталізації, у тому числі шляхом обов'язкових внесків з особливим режимом залучення	Забезпечити належний рівень капіталізації кредитних спілок за рахунок їх засновників шляхом запровадження обов'язкових внесків до Фонду гарантування вкладів членів кредитних спілок

З табл. 3 видно, що оновлена редакція змін до Концепції від 11.07.2011 р. уже не передбачає таких одіозних норм, як надання спілками послуг «іншим фізичним особам (клієнтам)», а також «перехід переважно на безготівкову форму обслуговування своїх членів та клієнтів». Також «повна» відповідальність членів замінена «додатковою» відповідальністю, а «примусовий» аудит – «обов'язковим» аудитором. Разом з тим, із нового проекту Концепції розвитку системи кредитної кооперації взагалі зникло таке поняття, як кооперативні банки. Також зник розширений перелік по-

слуг спілок, можливість надання яких було передбачено першим варіантом Концепції. Крім цього, була введена нова абсурдна норма – забезпечення капіталізації кредитних спілок за рахунок їх засновників – запровадження обов'язкових внесків до Фонду гарантування вкладів, яка встановлювала дискримінацію ініціаторів створення кредитної спілки порівняно з іншими членами, які вступатимуть до спілки пізніше. Зрозуміло, що за таких умов нові кредитні спілки просто перестали б виникати.

Чому саме такими були дії державного регулятора після призначення у березні 2010 р. за партійно-політичною квотою нового голови Комісії стало зрозуміло пізніше. І це не тільки професійні, а й моральні проблеми з кадрами у Держфінпослуг. Підтвердженням цього висновку є затримання в липні 2011 р. голови Держфінпослуг [15], як перед цим і кількох членів його команди [16], за підозрою у вчиненні злочину, пов'язаного з корупцією.

Вказані події призупинили розгляд Кабінетом Міністрів України нової редакції Концепції розвитку системи кредитної кооперації, підготовленої Держфінпослуг, прийняття якої мало б руйнівний вплив на розвиток кредитно-кооперативного сектора національної економіки. Однак це не позбавлено ризиків прийняття подібних концептуальних змін у майбутньому в результаті некомпетентності вітчизняних чиновників, відсутності у них необхідних знань соціально-економічної природи кредитної кооперації, яка є унікальним явищем у національних господарствах багатьох країн світу із понад 150-річною історією.

Таким чином, для отримання позитивного ефекту внесення будь-яких змін у функціонування кредитних спілок з боку державного регулятора має відбуватись на основі використання світового досвіду у цій сфері та залучення до цього процесу науковців і фахівців ринку. Регулятор має відстоювати інтереси суспільства, представники ринку – групові інтереси кредитних спілок, а науковці – допомогти збалансувати ці інтереси з мінімальними ризиками та максимальним корисним ефектом для обох груп на основі вітчизняного та зарубіжного досвіду. В іншому випадку існують значні ризики прийняття рішень, які можуть негативно вплинути на цілі сектори національної економіки, яскравим прикладом цього й став процес внесення змін до Концепції розвитку системи кредитної кооперації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Повідомлення про оприлюднення проекту Концепції розвитку системи кредитної кооперації. 26.04.2010 р. [Електронний ресурс] : офіційний сайт Державної Комісії з регулювання ринків фінансових послуг України. – Режим доступу : [http://www.dfp.gov.ua/197.html?&tx_ttnews\[tt_news\]=12019&tx_ttnews\[backPid\]=1&cHash=3abd241a2a](http://www.dfp.gov.ua/197.html?&tx_ttnews[tt_news]=12019&tx_ttnews[backPid]=1&cHash=3abd241a2a). – Назва з екрана.
2. Повідомлення про оприлюднення проекту Концепції розвитку системи кредитної кооперації від 11.07.2011 р. [Електронний ресурс] : офіційний сайт Державної Комісії з регулювання ринків фінансових послуг України. – Режим доступу : [http://www.dfp.gov.ua/197.html?&tx_ttnews\[tt_news\]=13207&tx_ttnews\[backPid\]=1&cHash=83d628c48b](http://www.dfp.gov.ua/197.html?&tx_ttnews[tt_news]=13207&tx_ttnews[backPid]=1&cHash=83d628c48b). – Назва з екрана.
3. Про затвердження плану заходів щодо врегулювання проблемних питань кредитної кооперації [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 580-р від 22 черв. 2011 р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-2011-p>. – Назва з екрана.
4. Про схвалення Концепції розвитку системи кредитної кооперації [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 321-р від 7 черв. 2006 р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/321-2006-p>. – Назва з екрана.
5. Гончаренко В. В. Аналітичний звіт щодо побудови систем кредитної кооперації різних країн. [Електронний ресурс] : Проект Р 4020-UA/1.6.2-ІС «Розширення доступу до ринків фінансових послуг». Жовтень, 2005 р. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=59940&cat_id=57142. – Назва з екрана.
6. Про схвалення Концепції розвитку системи кредитної кооперації [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 321-р від 7 черв. 2006 р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/321-2006-p>. – Назва з екрана.
7. Гончаренко В. В. Модель створення системи кооперативного кредитування та механізм її фінансової підтримки з боку держави [Електронний ресурс] : Проект Р 4020-UA/1.6.2-ІС «Розширення доступу до ринків фінансових послуг». Жовтень, 2005 р. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=59965&cat_id=57142. – Назва з екрана.
8. Про внесення змін до деяких законодавчих

- актів України з питань діяльності системи кредитної кооперації [Електронний ресурс] : законопроект № 2256 від 20.03.2008. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=32070. – Назва з екрана.
9. Кривенко О. Г. Оберіг кредитної кооперації [Електронний ресурс] : блог Олександра Кривенка. – Режим доступу : http://a-kryvenko.blogspot.com/2012/07/blog-post_16.html. – Назва з екрана.
 10. Повідомлення про оприлюднення проекту Концепції розвитку системи кредитної кооперації від 26 квіт. 2010 р. [Електронний ресурс] : офіційний сайт Державної Комісії з регулювання ринків фінансових послуг України. – Режим доступу : [http://www.dfp.gov.ua/197.html?&tx_ttnews\[tt_news\]=12019&tx_ttnews\[backPid\]=1&cHash=3abd241a2a](http://www.dfp.gov.ua/197.html?&tx_ttnews[tt_news]=12019&tx_ttnews[backPid]=1&cHash=3abd241a2a). – Назва з екрана.
 11. Про схвалення Концепції розвитку системи кредитної кооперації [Електронний ресурс] : розпорядження Кабінету Міністрів України № 321-р від 7 черв. 2006 р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/321-2006-p>. – Назва з екрана.
 12. Зауваження та пропозиції ВАКС [Електронний ресурс] : сайт Всеукраїнської асоціації кредитних спілок. – Режим доступу : http://vaks.org.ua/?menu=zauvazjenua_propozicii. – Назва з екрана.
 13. Учасники ринку повстали проти голови Держфінпослуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://news.dt.ua/ECONOMICS/uchasniki_rinku_povstali_proti_golovi_derzhfinposlug-69837.html. – Назва з екрана.
 14. Повідомлення про оприлюднення проекту Концепції розвитку системи кредитної кооперації від 11 лип. 2011 р. [Електронний ресурс] : офіційний сайт Державної Комісії з регулювання ринків фінансових послуг України. – Режим доступу : [http://www.dfp.gov.ua/197.html?&tx_ttnews\[tt_news\]=13207&tx_ttnews\[backPid\]=1&cHash=83d628c48b](http://www.dfp.gov.ua/197.html?&tx_ttnews[tt_news]=13207&tx_ttnews[backPid]=1&cHash=83d628c48b). – Назва з екрана.
 15. Генпрокуратура: Волга затриманий за підозрою в отриманні хабара в 500 тис дол. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://news.finance.ua/ua/~1/0/all/2011/07/21/245827>. – Назва з екрана.
 16. Генпрокуратура закрила ще двох чиновників Волги [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pravda.com.ua/news/2011/07/19/6402056/>. – Назва з екрана.

УДК 332.1:33.025.12(477)

ГОСУДАРСТВЕННОЕ УПРАВЛЕНИЕ РЕГИОНАМИ В УКРАИНЕ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

А. П. Снитко, кандидат технических наук; Д. В. Перкун

24 августа 1991 г. Украина стала независимым государством. За 21 год существования такого были проведены реформы, целью которых было создание развитого общества и достижение стабильной экономической ситуации. Но на сегодняшний день показатель удельного веса экономики Украины в мировой экономике составляет всего 0,2, в то время как в конце 80-х – около 2 % [5]. Гражданско-политическое объединение «Украинский фо-

рум» определил основные причины неудачи выбранной стратегии [6, с. 4].

1. Заимствование направлений развития. За основу трансформационных процессов взят опыт других государств и недостаточно учтены особенности данного государства.

2. Хаотичность и непоследовательность государственной политики изменений. Использовались две модели – дирижистская и либеральная, однако ни одна из них полноценно не реализовалась.